

Rapport fra Kommissionen og den Europæiske Investeringsbank til Rådet - EIF'S venturekapitalaktiviteter finansieret via egne midler /* KOM/2001/0405 endelig udg. */

Rapport fra Kommissionen og Den Europæiske Investeringsbank til Rådet - EIF'S
venturekapitalaktiviteter finansieret via egne midler

1. Formål

Kommissionen og Den Europæiske Investeringsbank (EIB) forelægger hermed en rapport for Rådet om Den Europæiske Investeringsfonds (EIF) venturekapitaltransaktioner via egne midler. I en erklæring af 21. maj 1996 bad Rådet om en sådan rapport, før Fondens venturekapitaltransaktioner via egne midler nåede 20% af egenkapitalen (indbetalt kapital plus overført overskud).

2. Indledning

EIF blev oprettet i 1994 som et partnerskab mellem den offentlige og den private sektor med tre aktionærgrupper, nemlig EIB, Det Europæiske Fællesskab repræsenteret ved Europa-Kommissionen og finansieringsinstitutter repræsenterende alle EU's medlemsstater. EIF's aktiviteter var koncentreret om to målområder af fællesskabsinteresse, nemlig transeuropæiske net (TEN) og små og mellemstore virksomheder (SMV). Fonden ydede lånegarantier til støtteberettigede projekter inden for begge aktivitetsområder. I 1996 fik Fonden desuden tilladelse til at udføre venturekapitaltransaktioner via sine egne midler til fordel for SMV, indtil et loft på 30% af egenkapitalen. Uden for balancen forvalter EIF midler på vegne af Kommissionen og EIB på trustbasis. De nuværende betroede mandater angår betydelige venturekapital- og garantifaciliteter til støtte for SMV.

Da Rådet i 1996 godkendte, at Fonden erhvervede kapitalandele ved hjælp af egne midler, vedtog det samtidig følgende erklæring: "Før Kommissionen godkender erhvervelser af kapitalandele, der overstiger 20 % af Fondens egenkapital, udarbejder den tidligst i 1998 sammen med Banken en fælles rapport om dette spørgsmål. I denne rapport undersøges og vurderes det, om erhvervelserne af kapitalandele indtil da har været en succes, og det beslutes, om - og eventuelt hvordan - Fondens erhvervelser af kapitalandele bør udvides til det loft på 30 %, der er fastsat af EIF's generalforsamling. Rapporten undersøges af Rådet".

I fortsættelse af konklusionerne fra Lissabon-topmødet i marts 2000, hvor der krævedes øget støtte til risikokapitalinitiativer til fordel for SMV, godkendte EIF's aktionærer i 2000 en reform af institutionen med henblik på at gøre EIF til et centralt finansielt instrument i Fællesskabets politik over for SMV. Fonden intervenserer nu ved hjælp af risikokapital- og garantiinstrumenter, som enten udstedes på grundlag af dens egenkapital eller inden for rammerne af mandater, som den har fået betroet af EIB eller Det Europæiske Fællesskab.

Efter Lissabon-topmødet og i fortsættelse af reformen af EIF, godkendt af Økofin den 5. juni 2000, godkendte den ordinære generalforsamling den 19. juni 2000 de nye vedtægter og den nye forretningsordning, som ikke længere indeholder en henvisning til et loft for erhvervelse af kapitalandele.

Den 24. oktober 2000 godkendte EIB's og EIF's bestyrelser, at alle EIB's venturekapitalaktiviteter i EU (både den eksisterende portefølje og yderligere midler til gennemførelse af nye venturekapitaltransaktioner) overføres til EIF, således at der skabes et potentiale for venturekapitalinvesteringer for EIF på mellemlang sigt på over 3 mia. EUR. Dette vil sætte betydeligt skub i den europæiske venturekapitalsektor og især de undersektorer, som EIF henvender sig til. Samtidig blev det besluttet at overføre EIF's TEN-aktiviteter til EIB.

EIF befinder sig rent faktisk i en gunstig stilling, hvor den kan blive en betydningsfuld deltager på det europæiske venturekapitalmarked og kan supplere de markeds kræfter, der driver udbud og efterspørgsel. For at kunne udfylde denne rolle ordentligt, må EIF imidlertid være i stand til at afsætte flere af sine egne midler til venturekapitalaktiviteterne.

3. Beskrivelse af EIF's opgaver og aktiviteter

Ifølge artikel 2 i vedtægterne skal Den Europæiske Investeringsfond bidrage til gennemførelsen af Fællesskabets målsætninger; den skal især beskæftige sig med udviklingen af et videnbaseret samfund med fokus på innovation, vækst og beskæftigelse, arbejdet med at fremme iværksætterånd, regionaludviklingen og samhørigheden i EU.

EIF fungerer uafhængigt og kommercielt på markedsvilkår. Ifølge artikel 24 i vedtægterne skal den sikre aktionærene en rimelig forrentning.

I rollen som "EIB-gruppens organ for risikovillig kapital" udnytter EIF de store finansielle midler, den har til rådighed, til at støtte yderligere investeringer på det europæiske venturekapitalmarked og til at modvirke potentielle markedssvigt. I den forbindelse er dens arbejde fuldt integreret i strategien, som tager sigte på at give Europa en stadig mere innovativ og konkurrencedygtig økonomi, samtidig med at der skabes arbejdspladser af høj kvalitet.

EIF fungerer som katalysator med hensyn til at tiltrække midler fra den private sektor. Den optimerer virkningen og fordelene ved de transaktioner, hvor den deltager i nær tilknytning til den finansielle sektor. Den bidrager til udbredelse af bedste markedspraksis på sine aktivitetsområder.

EIF's ledelse

EIF's daglige ledelse varetages af en administrerende direktør. Han refererer til en bestyrelse, der er sammensat af enkeltpersoner udpeget af de tre aktionærgrupper, og som mødes mindst fire gange om året. Foruden tilsynsrollen har bestyrelsen ansvaret for at godkende ledelsens beslutninger (projektgodkendelser). Aktionærene mødes en gang om året på generalforsamlingen, navnlig med henblik på at godkende årsberetningen og årsregnskabet som revideret af Revisionsudvalget.

EIF's investeringspolitik

I forbindelse med sine venturekapitalaktiviteter skal EIF:

- * arbejde gennem fonde

EIF investerer ikke direkte i virksomheder, men udelukkende i specialiserede venturekapitalfonde, der tilvejebringer aktiekapital og andre former for risikovillig kapital til finansiering af vækst

- * fokusere på virksomheder i vækst

EIF prioriterer fonde, der investerer i mindre virksomheder med store vækst- og jobskabelsesmuligheder

- * virke i hele EU og i ansøgerlande eller i lande, der grænser op til EU, for så vidt som der er tale om grænseoverskridende projekter

EIF henvender sig til fonde i hele EU, som fokuser på europæiske virksomheder

- * støtte professionelle management teams

EIF anerkender, at succes kræver en professionel indstilling

- * spille en rolle som katalysator

EIF erhverver mindretalsposter, hvilket tilskynder en lang række investorer, især i den private sektor, til at deltage

- * tilstræbe et kommercielt afkast

EIF følger en kommerciel fremgangsmåde og forventer et afkast, der står i et rimeligt forhold til venturekapitalfondens profil

- * deltage på lige vilkår

EIF investerer på linje med de øvrige investorer

- * fremme bedste markedspraksis

EIF forventer, at fonde, som den er involveret i, fungerer i overensstemmelse med bedste markedspraksis.

4. Kronologisk oversigt over de vigtigste begivenheder

* 27/3/1996 : Tilsynsrådet godkendte loftet på 30% for EIF's egen venturekapitalaktivitet, som blev forelagt for generalforsamlingen med henblik på indføjeelse i forretningsordenen.

* 21/5/1996 : Rådet indførte i en erklæring et loft på 20%.

* 18/6/1996 : Generalforsamlingen tillod EIF at udføre aktietransaktioner på indtil 30% af egenkapitalen og bemærkede, at der ville blive foretaget en foreløbig revision, når erhvervelsen af kapitalandele nåede 20%

* 25/9/1996 : Tilsynsrådet godkendte, at EIF var bundet af loftet på 20% for så vidt angår aflæggelse af rapport til Rådet.

* 19/6/2000 : EIF's nye vedtægter og forretningsorden, der blev indført i forbindelse med reformen af EIF, omtaler ikke længere lofter.

* 24/4/2001 : Bestyrelsen besluttede at fremlægge et forslag til generalforsamlingen om afskaffelse af 20%- og 30%-lofterne for EIF's erhvervelse af kapitalandele. Det blev endvidere foreslået, at samtidig med at de egne midler ikke må overskrides, skal bestyrelsen fastsætte en operationel grænse for venturekapitalinvesteringer via egne midler under hensyntagen til eksisterende og fremtidige SMV-garantitransaktioner på grundlag af egne midler.

* 22/5/2001 : Generalforsamlingen vedtog ovennævnte forslag fra bestyrelsen.

5. Den nuværende situation og de første resultater

EIF's hovedmålsætning er finansiering af innovative og jobskabende SMV'er gennem deltagelse i venturekapitalfonde i EU og i ansøgerlandene [1].

[1] Ifølge artikel 23 i vedtægterne kan fonden udføre sine aktiviteter (...) i lande, der har ansøgt om at blive medlem af Fællesskabet, og med hensyn til hvilke tiltrædelsesprocessen er indledt, eller i lande, der grænser op til Fællesskabet, for så vidt som der er tale om grænseoverskridende projekter.

Gennem sine finansieringstransaktioner fungerer EIF som katalysator, især ved at støtte fonde, som ellers ikke ville have været i stand til at udvikle sig så hurtigt, i samme omfang eller med samme succes. Som europæisk institution vil Fonden bevare et globalt overblik over venturekapitalmarkedet. Dens interventioner skal skabe private medinvesteringer og bidrage til skabelse af et mere dynamisk og homogent marked. Fonden tilstræber også at operere hovedsagelig på områder, hvor etableringen af et effektivt og afbalanceret europæisk venturekapitalmarked hæmmes af markedssvigt. Sådanne svigt kan vedrøre et segment af venturekapitalsektoren (dvs. start, tidlig fase), den geografiske udstrækning (dvs. Middelhavslande) eller bestemte sektorer.

Fondens investeringer skal hovedsagelig fokusere på fonde i den "tidlige fase". EIF vil imidlertid også overveje bl.a.:

- kapitaludvikling, navnlig i tilfælde af investeringer i "e-migration" med det formål at udbrede innovation blandt alle SMV'er

- fonde, der fokuserer på specifikke erhverv eller teknologier (dvs. bioteknologi, agroaktiviteter, nanoteknologier, "tværgående teknologier" osv.)

- regionalfonde

- fonde, der finansierer udnyttelsen af forsknings- og udviklingsresultater

- paneuropæiske fonde.

5.1. Overtagelse af venturekapitalandele på grundlag af egne midler

EIF undertegnede sin første venturekapitaltransaktion på grundlag af egne midler i 1997 og har indtil udgangen af 2000 givet tilsagn om 74,9 mio. EUR til 27 venturekapitalfonde, som har en samlet størrelse på 1 688,2 mio. EUR vedrørende investeringer i 474 selskaber, svarende til et gearingsmultiplum på 22.

De samlede udbetalinger beløber sig til 59,5 mio. EUR og svarer til 79,4 % af de undertegnede tilsagn.

De akkumulende udlodninger (dvs. tilbagebetalinger modtaget fra fonde) beløber sig indtil nu for EIF til i alt 23 mio. EUR eller ca. 31 % af den investerede kapital. Ud af 16 fonde, der har foretaget udlodninger, har 4 allerede tilbagebetalt den kapital, som EIF har investeret i disse fonde. Selv om det er for tidligt at vurdere de samlede potentielle finansielle afkast, idet mange investeringer stadig befinder sig i den tidlige fase og først vil være fuldt udviklet om nogle år, er disse betydelige kapitalgevinster opmuntrende.

EIF's egne venturekapitaltransaktioner dækker 11 medlemsstater. Yderligere transaktioner kan også omfatte paneuropæiske fonde og fonde i ansøgerlande.

Hvad angår de udvalgte faser fokuserer investeringsfondene for 75 %'s vedkommende på den tidlige fase, for 22 %'s vedkommende på udvidelsesfasen og for 3 %'s vedkommende på præ-børsintroduktionsfasen.

Der er vedlagt en udførlig liste over EIF's venturekapitaltransaktioner via egne midler.

5.2. Begunstigede SMV'er

De venturekapitalfonde, som EIF har investeret i med egne midler, har for tiden aktieposter i 474 SMV'er til i alt 764,1 mio. EUR. Aktiebeholdningen i 19 SMV'er er afhændet, og 10 investeringer er afskrevet.

Som angivet i bilaget befinder porteføljeinvesteringerne sig i 14 medlemsstater og desuden i tredjelande. De lande, der tiltrækker det største antal investeringer inden for EU, er Frankrig (23 %), Det Forenede Kongerige (21 %) og Tyskland (18 %).

Bilaget viser, at 95 % af investeringerne kan anses for at ske på højteknologiske områder, med 52 % inden for IT og ca. 15 % inden for bioteknologi og beslægtede områder.

Disse investeringer, der er koncentreret om højteknologiske virksomheder og virksomheder med høj vækst, og som spiller en afgørende rolle for virksomhedernes start og videre udvikling, har naturligvis en indvirkning på jobskabelsen inden for EU. Den samlede jobskabelsesvirkning kan først vurderes med sikkerhed på et senere tidspunkt, men de kendte tal fra investeringsselskaberne er lovende.

For så vidt angår gearingsvirkningen, er det interessant at sammenligne EIF's samlede indbetalte investeringer på 59,5 mio. EUR med de samlede investeringer foretaget af venturekapitalfondene, som beløber sig til 764,1 mio. EUR, hvilket er et multiplum på 12,8.

6. Anvendelse af midler

I de første år med venturekapitalaktiviteter ændredes 20 %-loftet til en grænse på ca. 80 mio. EUR for EIF. Heroverfor beløb venturekapitaltilsagnene sig i slutningen af 1997 til 25,7 mio. EUR og i slutningen af 1998 til 58,4 mio. EUR. Efter den hurtige aktivitetsstigning i de to foregående år faldt de nye engagementer i 1999, efterhånden som de samlede engagementer på 70,9 mio. EUR begyndte at nå 20 %-grænsen.

I år 2000 skete der en reform og omstrukturering af EIF, som på den ene side medførte en stigning i egenkapitalen; som følge heraf udgjorde de midler, der var til rådighed for venturekapitaltransaktioner via egne midler, ca. 91 mio. EUR efter stigningen. På den anden side stagnerede transaktionsaktiviteterne tydeligvis en smule under omstruktureringen. Efter omstrukturering, nyorientering og fornyet start ser EIF frem til en strøm af aktiviteter, med et stort antal allerede godkendte transaktioner, hvorved der bliver mulighed for fælles EIF/EIB-investeringer. Dette kræver en betydelig udvidelse af EIF's midler.

7. Udsigterne

Som specialist i risikovillig kapital tilstræber EIF at placere sig selv i investeringens tidligste fase, hvor den kan spille en "katalysatorrolle". Den forsøger også at støtte paneuropæiske fonde og at finansiere sektorer, som markederne for risikovillig kapital går uden om, og som på det højteknologiske område ofte bestemmes af moden.

For at opnå en ordentlig virkning må EIF til dette formål - foruden at anvende de midler, der er stillet til rådighed af EIB og Det Europæiske Fællesskab - anvende sine egne midler, også for at understrege sit engagement og fremhæve troværdigheden. Der kræves nemlig en vis

medinvestering fra EIF i forbindelse med det mandat vedrørende risikovillig kapital, der forvaltes for EIB.

På baggrund af den større hastighed og de større beløb, der er nødvendige pr. investering, er de tilgængelige ressourcer under 20 %-loftet nu praktisk talt udtømt, og der er derfor ikke mulighed for nye engagementer. Selv 30 %-loftet vil kun give mulighed for begrænset vækst og ikke give tilstrækkelig plads til, at EIF kan spille den ambitiøse rolle, den har fået pålagt af aktionærerne. I forbindelse med reformen af EIF er det blevet anerkendt, at EIF har en vigtig rolle at spille som europæisk institution for risikovillig kapital. I EIF's virksomhedsplan for 2001 og dens prognoser for de efterfølgende år tilstræbes det helt klart at give mulighed for, at denne rolle kan udfyldes.

For at sikre, at EIF kan udfylde denne rolle ordentligt og opfylde kravet om bevarelse af en vis medinvestering i henhold til EIB's mandat vedrørende risikovillig kapital, er det nødvendigt, at EIF's egne venturekapitalaktiviteter ikke undermineres af mangel på midler. Uanset dette er det nødvendigt at opretholde både likvide reserver og kapitalreserver til støtte for EIF's forpligtelser, navnlig med hensyn til eksisterende og fremtidige SMV-garantier via egne midler.

Bestyrelsen skal derfor - efter at generalforsamlingen har bekræftet afskaffelsen af de eksisterende lofter, og samtidig med at de egne midler ikke overskrides - fastsætte en operationel grænse for venturekapitalinvesteringer via egne midler.

Bilag

Nøgletal

>TABELPOSITION>

Tabel 1 - Fordeling af investeret kapital på lande

>TABELPOSITION>

EIF - investeret kapital fordelt på lande

>REFERENCE TIL EN GRAFIK>

Tabel 2 - Fordeling af investeret kapital på valutaer

>TABELPOSITION>

EIF - investeret kapital fordelt på valutaer

>REFERENCE TIL EN GRAFIK>

Tabel 3 - Fordeling af kapitaludbetalinger på valutaer

>TABELPOSITION>

EIF - kapitaludbetalinger fordelt på valutaer

>REFERENCE TIL EN GRAFIK>

Tabel 4 - De vigtigste tal

>TABELPOSITION>

Tabel 5 - Karakteristika ved egenkapitalinstrumenterne

>TABELPOSITION>

Tabel 6 - Egenkapitalinstrumentets videreinvesteringer

>TABELPOSITION>

>TABELPOSITION>

Diagram 1 - Målfase

>REFERENCE TIL EN GRAFIK>

Diagram 2 - Forvaltningssted

>REFERENCE TIL EN GRAFIK>

>TABELPOSITION>

Diagram 3 - Investeringernes fordeling på sektorer

>TABELPOSITION>

>REFERENCE TIL EN GRAFIK>

Diagram 4 - Investeringernes fordeling på lande

>TABELPOSITION>

>REFERENCE TIL EN GRAFIK>